

پایه :		۲	موضوع :	نحو ۳
تاریخ :		۸۸/۳/۲۸	ساعت :	۱۸

نام کتاب: شرح سیوطی، باب اعمال المصدر تا پایان کتاب

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی:

۱. گزینه صحیح را انتخاب کنید. د
 - أ. جاء الزیدان أنفسهما ☐
 - ب. جاء الزیدان نفساهما ☐
 - ج. جاء الزیدان نفسهما ☐
 - د. هر سه گزینه ☒
۲. در کدام گزینه، همه موارد غیر منصرف است؟ ب
 - أ. ذکریا - اربع - ادهم ☐
 - ب. لحيان - ادهم - طلحة ☒
 - ج. ارمل - لحيان - صحراء ☐
 - د. ذکری - یعمل - سکران ☐
۳. هر یک از کلمات «ألاً، ألا و هلاً» به ترتیب ادات می‌باشد. ج
 - أ. عرض - عرض - تحضیض ☐
 - ب. تحضیض - تحضیض - تحضیض ☐
 - ج. تحضیض - عرض - تحضیض ☒
 - د. عرض - تحضیض - تحضیض ☐
۴. ترخیم «عالم - غلام زید - عقنبه» به ترتیب است. الف
 - أ. ممتنع - ممتنع - جایز ☒
 - ب. جایز - ممتنع - جایز ☐
 - ج. جایز - ممتنع - ممتنع ☐
 - د. ممتنع - جایز - جایز ☐

تشریحی:

۱. در آیه شریفه «إن تبدوا الصدقات فنعما هي» دو احتمال در نقش ترکیبی و نوع «ما» نوشته و بنا بر هر دو، فاعل نعم را مشخص کنید.
 ۱. ما نكرة منصوبه بنا بر تمیز - نعم فعل و فاعلش مستتر.
 ۲. ما اسم معرفه فاعل برای نعم.
۲. شرط تأکید ضمیر متصل مرفوعی با کلمات نفس و عین را با ذکر مثال بنویسید.

و شرط توکید الضمیر المتصل المرفوع بالنفس والعین أن يؤكد أولاً بضمیر منفصل نحو: قوموا أنتم أنفسکم.
۳. در مثالهای زیر، انواع منادا را با اعراب آنها بنویسید.
 - أ. یا غافلاً والموت یطلبه: ج. نکره غیر مقصوده و منصوب
 - ب. یا عبد الله: ج. منادای مضاف به اضافه معنوی و منصوب
 - ج. یا حسن الوجه: ج. منادای مضاف به اضافه لفظی و منصوب و رفع آن جایز است
 - د. یا ثلاثة وثلاثین: ج. منادای شبه مضاف و منصوب
۴. شرایط هریک از عوامل منع صرف زیر را بنویسید.
 - أ. الف و نون زائده: ج. مؤنث آن با تاء نباشد.
 - ب. وصف: ج. اصلی باشد یعنی عارضی نباشد زمانیکه بر وزن أفعل باشد و مؤنث آن با تاء نباشد.

* «لو» حر شرط فی ماضی یقتضی امتناع ما یلیه واستلزامه لتالیه من غیر تعرض لنفی التالی».

۵. عبارت فوق را با ذکر مثال توضیح دهید.

لو حرف شرط در ماضی است که طلب می‌کند ممتنع شدن چیزی را که عقب می‌آید آن چیز، لو را، یعنی می‌گوید اگر شرط محقق شود جزاء نیز یافت می‌شود. مانند: لو جئتنی أکرمتک، لو می‌فهماند که شرط منتفی شده و می‌گوید: اگر مجیء محقق شود اکرام محقق می‌شود، اکنون مجیء محقق نشده آیا اکرام محقق شده یا نه، متعرض آن نمی‌شود.

۶. چهار مورد از نشانه‌های تقدیر تائی تأنیث در اسم را نام ببرید.

ويعرف التقدير لتاء في الاسم بالضمير إذا أعيد اليه - والإشارة اليه - وردّها في التصغير - وثبوتها في الحال أو النعت أو الخبر - و سقوطها في عدده.

۷. مصغر اسمهای زیر را بنویسید.

أ. قنديل:	ج. قُنَيْدِيل
ب. سفرجل:	ج. سُفَيْرِج
ج. زعفران:	ج. زُعْفِرَان
د. قیمة:	ج. قُوَيْمَة

۸. تحذیر را تعریف کرده و بنویسید در چه صورتی اضمار ناصب در باب تحذیر واجب است؟

وهو الزام المخاطب الاحتراز من مكروه - نصب محذّر بما استتاره وجب في إِيّاك و الشرّ ونحو

۹. اسم فعل را تعریف کرده و انواع سه‌گانه آن را با ذکر مثال بنویسید.

ما ناب عن فعل معنأ واستعمالاً هو اسم فعل وأنواعه ثلاثة؛ اسم فعل بمعنى ماضی کشتان بمعنى افترق و اسم فعل بمعنى مضارع كأوّه بمعنى أتوجّع واسم فعل بمعنى أمر كآمین بمعنى استجب.